
SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for HSL-fakultetet

Møtedato:

Sak:

Nedlegging av bachelor- og mastergradsprogram i teologi

Innstilling til vedtak:

- 1. Styret ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning anbefaler at bachelor- og mastergradsprogram i teologi nedlegges, og at anbefalingen sendes videre til universitetsstyret for endelig behandling.*

Historikk

Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi (AHR) har i brev av 5.5.2022 orientert om at styret ved instituttet har anbefalt nedlegging av bachelor- og mastergradsprogram i teologi, og ber om at saken følges opp gjennom videre behandling i HSL-fakultetets styre.

Studietilbudet i teologi (og religionsvitenskap) ble opprettet ved UiT i 1995. I 2014 ble studietilbudet formelt godkjent og fristilt fra Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Sammen med praktisk-teologisk utdanning ved Kirkelig utdanningssenter i nord (KUN) er teologistudiet ekvivalent med cand.theol.-graden ved Det teologiske fakultet ved UiO. Studiet ble opprinnelig opprettet som en studieretning i bachelor- og masterprogrammene i religionsvitenskap.

Til tross for et stort samfunnsmessig behov og mangel på formelt kvalifiserte prester i Norge har rekrutteringen til teologistudiet vært svak. Det er svært få som tas opp til studiet og oppnår en grad, og dette har vært en utfordring helt siden etablering av tilbudet. Studiets fremtid har ved flere anledninger vært oppe til diskusjon, og universitetsstyret ble forelagt et forslag om nedleggelse i 2015 i saken «Gjennomgang av studieprogram med få studenter» (sak 61/15). I saksframlegget fremkom det at det fra studieretningen i teologi var uteksaminert omtrent en kandidat per år i perioden 2010–2015, og at AHR rapporterte om at det var kun 10 personer som siden 1995 er blitt ordinert til prest etter å ha fullført hele eller deler av studieløpet ved UiT. HSL-fakultetet konkluderte derfor med at studietilbudet ikke kunne videreføres. Av den grunn ble det fremmet forslag både til fakultetsstyret og universitetsstyret om å legge ned studieretningen i teologi.

Etter en omfattende prosess der Den norske kirke bl.a. gikk inn og garanterte midler til en flerårig rekrutteringskampanje fattet universitetsstyret følgende vedtak vedrørende studieretningen (sak S 66/16):

Bachelorprogrammet religionsvitenskap studieretning teologi videreføres. Fakultetet må redegjøre for hvordan læringsmiljøet til studentene skal sikres. Programmet må vurderes på nytt etter tre år.

Senere samme år ble det fremmet en fullmaktsak for rektor der studieretningene (etter anbefaling fra NOKUT) ble omgjort til egne studieprogram (sak F-216).

Rekrutteringskampanjen og omlegging av teologistudiet hadde ingen synlig effekt på rekrutteringssituasjonen, antallet studenter mellom 2016 og 2019 varierte fra tre til fem studenter per år.

På bakgrunn av universitetsstyrets bestemmelse igangsatte HSL-fakultetet i 2019 en vurderingsprosess knyttet til bachelorgradsprogrammet i teologi. Det var ønske om å gjøre en grundig revisjon av hele studietilbudet, der hovedmålet med prosessen var å se på hvordan UiT kunne bidra til å utdanne flere prester for Nord-Norge. Fakultetet mente at tilbudet, slik det forelå, ikke i tilstrekkelig grad bidro til det. AHR ble derfor bedt om å utrede alternative studiemodeller. Det ble samtidig besluttet å ikke lyse ut studiet for opptak for studieåret 2020/2021 med hovedbegrunnelsen at det ikke burde tas opp studenter til et studium under revisjon/vurdering.

Fagmiljøet i teologi ved AHR utarbeidet og presenterte en utredning (vedlagt saken) med en analyse av situasjonen for teologistudiet med mulige modeller for et fremtidig programdesign. På bakgrunn av utredningens konklusjoner besluttet fakultetsstyret i sak FS 22/2020 *Studietilbudet i teologi, videreføring og revisjon* å videreføre bachelor- og mastergradsstudiene i teologi, bl.a. med bestemmelse om at en videreføring måtte skje innenfor instituttets økonomiske rammer.

Forslag om nedleggelse

Etter fakultetsstyrets vedtak om videreføring av teologistudiet har en av de ansatte på faget gått av med pensjon, og en av de ansatte ved religionsvitenskap har sagt opp sin stilling. På bakgrunn av instituttets vanskelige økonomiske situasjon har det ikke vært mulig å lyse ut begge stillingene. Fagmiljøene i teologi og religionsvitenskap har derfor måtte omforenes om en felles utlysning som kan dekke det fremtidige behovet for faglig kompetanse. For studieprogrammet i teologi har konsekvensen blitt at det ikke lenger er faglige ressurser nok til å dekke alle disipliner som inngår i profesjonsutdanningen. Dette er også fagmiljøets og instituttets begrunnelse for å anbefale nedlegging av studiet. Det er i tillegg slik at teologimiljøet ved AHR var oppfordret til å søke samarbeid med andre institusjoner og innføre en fleksibilisering av studiet. Det ble igangsatt en pilot med Høgskolen VID. Men det er slik at KUN nå er en del av Høgskolen VID. I møter med biskopen i Nord-Hålogaland, samisk kirkeråd, KUN og AHR foreslo Høgskolen VID at de kunne tilby fleksibilisert teologiutdanning i Tromsø. Teologi og religionsvitenskapmiljøet ved AHR vil tilby teologiske emner som kan støtte en slik utdanning og fagpersonene ved teologi vil kunne veilede MA-studenter i teologi.

Dekanens vurdering

Spørsmålet om nedlegging av studietilbudet i teologi er vanskelig ettersom behovet for prester er stort, og svært mange kirkelige stillinger står ubesatt. På den andre siden har rekrutteringssituasjonen helt siden oppstarten i 1995 vært utfordrende. Det har vært gjennomført flere tiltak, også i samarbeid med Den norske kirke for å bedre rekrutteringen, uten at dette har løftet studenttallet og antall kandidater til et minimumsnivå. I gjennomsnitt har UiT uteksaminert færre enn 1 kandidat med mastergrad i teologi per år. Det er også økonomisk krevende å gi et fullverdig, godt studietilbud som tilfredsstiller NOKUTs krav til fagmiljø når

finansieringsordningen betinger at det uteksamineres et betydelig antall kandidater. Slik dekanen ser det vil det ikke være mulig å videreføre teologiprogrammene uten betydelig tilførsel av ressurser, eller ved å omdisponere ressurser i vesentlig omfang fra andre studieprogrammer.

Selv om studieprogrammene i teologi legges ned, vil det fremdeles være en betydelig faglig kompetanse i teologi ved AHR. De gjenværende fagstillingene i teologi overføres til fagmiljøet religionsvitenskap slik at det samlede fagmiljøet her blir styrket. Samtidig vil både bachelor- og mastergradsprogrammet i religionsvitenskap videreføres. Det er samtidig verd å merke seg at kompetansekravene for å bli ordinert til prest i Den norske kirke er blitt vesentlig endret de senere årene. Tidligere var kravet for å bli ordinert til prest i Den norske kirke at man måtte ha en cand.theol.-grad i teologi eller tilsvarende mastergrad. På Kirkemøtet i november 2021 ble det besluttet å gå bort fra dette kravet slik at man nå kan bli prest også med annen utdanning enn teologi i bunnen. Med tanke på at bachelor- og mastergradsprogrammene i religionsvitenskap videreføres og fagmiljøet er blitt styrket gjennom tilførsel av to professorer i teologi, mener dekanen at det fremdeles vil være et tilfredsstillende studietilbud innen teologi selv om ikke gradsstudiene i faget videreføres. Det vil fortsatt være mulig å ta enkeltemner i teologi som del av en presteutdanning, og det fusjonerte fagmiljøet har revidert studieplanene for bachelor- og mastergradsstudiene innen religionsvitenskap slik at det er lagt til rette for et bedre undervisningstilbud i kristendom og religion i lektorutdanningen for å bidra til religionskunnskap i skolen.

Etter en samlet vurdering vil dekanen støtte AHRs anbefaling om nedleggelse av bachelor- og mastergradsprogrammene i teologi.

Anne Britt Flemmen
dekan

Frode G. Larsen
fakultetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg: Utredning av teologiutdanningen ved UiT Norges arktiske universitet